

С Т А Н О В И Щ Е

за защита на дисертационен труд „Особеният залог залог в българското право” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от Димитър Михайлов Иванов – докторант на самостоятелна подготовка към Катедрата по гражданскоправни науки към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”

от

**проф. д-р Силви Василев Чернев,
професор по гражданскопроцесуално право в ЦЮН на Бургаски свободен университет и ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски**

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящото становище е изготвено с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Гражданско и семейно право) от Димитър Михайлов Иванов – докторант на самостоятелна подготовка в катедра Гражданскоправни науки към Юридически Факултет на СУ «Св. Климент Охридски» - отчислен с право на защита със заповед № РО 38-436/22.06.2016 г.

Процедурата е започната на основание чл. 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 30 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ППЗРАДРБ) и чл. 69 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” (ПУРПНСЗАД в СУ „Св. Климент Охридски”).

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПУРПНСЗАД в СУ „Св. Климент Охридски.

Процедурата е коректно спазена.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ТРУД

1. Обща характеристика

1.1. Представеният научен труд „Особеният залог в българското право” в обем на 254 страници е посветен на един относително нов институт на гражданското право, който след законодателното му уреждане придоби много широко практическо приложение. Въвеждането на особения залог доведе до

създаване на нов вид надеждно обезпечение и по този начин стимулира развитието на кредитния пазар в Република България, което на свой ред стимулира значително развитието на бизнеса.

Същевременно и до този момент липсва сериозно монографично произведение, посветено на проблематиката на този нов за нашето право институт. Разработките са предимно в рамките на учебници или статии, посветени на отделни аспекти. Съдебната практика не е особено изобилна, тъй като приложението на уредбата рядко води до съдебни произнасяния, особено от страна на висшата съдебна инстанция.

1.2. Изложението се състои от увод, пет глави и заключение:

Уводът е посветен на най-обща характеристика на института и уредбата, и съдържа кратко описание на изложението.

Глава първа е озаглавена: „Същност и характеристика на особения залог. Сключване на договора. Отделни видове залози. Противопоставимост спрямо трети лица.

Изложението е пространно и обхваща кратък исторически преглед и най-общо изброяване на съвременните законодателствата, в които се съдържа уредба на особения залог.

По-нататък в изложението се очертава същността на зложното право, като се излага становище по спорния въпрос за това дали зложното право има вещноправна природа или не. Авторът прави сравнение с реалния залог и залога по договорите за финансови обезпечения, като представя резултатите и в табличен вид. По-нататък прави характеристика на договора за особен залог, на неговия предмет; на страните му и техните права и задължения. Акцент се поставя върху въпроса дали договорът има специфичната характеристика на търговска сделка, разглеждат се въпросите за каузата и за възмездния /безвъзмездния/ му характер. Най-сетне се изброяват отделни видове залози, класифицирани с оглед предмета.

Глава втора е посветена на проблематиката на Централния регистър на особените залози, на вписванията и евентуалната защита срещу откази.

Глава трета е посветена на изпълнението върху заложеното имущество. Авторът очертава същността и проследява основните характеристики на изпълнението по ЗОЗ. Специално внимание е отделено на продажбата на заложено имущество и нейните последици. Разглеждат се фигурата на депозитаря и частния случай на продажба на заложено имущество по ЗОЗ от съдебен изпълнител.

Следващата Глава четвърта е посветена на исковете по чл. 35, ал. 3 и 4 от ЗОЗ и на особеностите на заповедното производство, основано на чл. 417, т. 4 и 5 от ГПК.

Последната Глава пета е посветена на конкуренцията между производството по ЗОЗ и изпълнителните производства по ГПК, ДОПК; с производството по несъстоятелност по ТЗ и банкова несъстоятелност по ЗБН.

Работата завършва със сериозно заключение, в което се обобщават резултатите от изследването.

2. Положителни характеристики на представения труд

2.1. На първо място следва да се отбележи обстоятелството, че това е първият труд, който разглежда проблематика на ЗОЗ в цялост. Работата съдържа изложение буквално по всички въпроси, произтичащи от приложението на този закон.

2.2. Изборът на темата е особено сполучлив в две насоки: на първо място (както беше посочено) в нашата правна книжнина липсва специално монографично изследване. На второ място, независимо от относително неотдавнашното въвеждане на правната уредба, използваемостта ѝ в практиката е особено значителна.

Проблемите, проявяващи се в хода на практическото осъществяване на уредбата, са особено тежки и сложни. Това се отнася и за съотношението с уредбата на принудителното изпълнение по ГПК, ДОПК, двата вида несъстоятелност и т. н.

2.3. Авторът разкрива детайлно познаване и на най-отдалечените тънкости на уредбата.

Освен познаването на специалната материя, в хода на изложението се разкрива и добро познаване на материята на гражданското право (както на общите институти – същност на договора и неговите характеристики, недействителност и т.н., така и на по-специалните области на материалноправните обезпечения). Разкрива се и познаване на тези части от материята на гражданскопроцесуалното право, които имат пресечна точка с разглежданата материя.

2.4. **Работата е със забележителна практическа насоченост. Всъщност в тази насока се открива и най-съществената ѝ положителна черта. Авторът е разгледал всички възникнали в практиката проблеми и е предложил, в преобладаваща си част, сполучливи и издържани разрешения, значителна част от които са формулирани като предложения de lege ferenda.**

Работата би била особено полезна за практикуващите юристи от всички поприща.

Показателен е фактът, че голяма част от предложенията de lege ferenda на автора съвпадат със съдържанието на внесенния проект за изменение и допълнение на ЗОЗ, който очаква разглеждане в Народното събрание.

2.5. **Работата е относително добре структурирана и балансирана; езикът е прецизен, точен и ясен.**

2.6. **Използвана е цялата налична българска литература по всички въпроси.**

2.7. **В работата е представена и обсъдена цялата достъпна съдебна практика по обсъжданите въпроси (като авторът не се е задоволил само с практиката на ВКС, а е изследвал и практика на отделни съдилища от различни степени). При анализа на съдебната практика авторът не се колебае да подхожда критично към застъпените становища и да изложи свои собствени становища.**

2.8. **Обсъжданият труд съдържа редица конкретни приносни моменти. С оглед ограничения обем и предназначението на настоящото становище бих открил следните:**

1. **В резултат на научното изследване авторът предлага дефиниция за заложеното право по ЗОЗ.**

2. **Приносен момент представлява изследването на възможностите за искане на съдействие за предаване на заложеното имущество от страна на**

съдебния изпълнител., а така също и на установителните иски по чл. 35, ал. 3 и 4 ЗОЗ.

3. Приносни моменти съдържа анализът на възможността за извършване на изпълнението от страна на частен съдебен изпълнител.

4. Ценност представлява изследването на проблематиката на случаите, когато се извършват от залогодателя сделки със заложеното имущество без съгласие на зложния кредитор и след вписано пристъпване към изпълнение.

5. Новост представляват изразените становища относно трансформацията на зложното право и начините за реализирането му след настъпването ѝ;

6. Особено полезна е разработката на материята в главата, посветена на конкуренцията на изпълнението по ЗОЗ спрямо други изпълнителни производства в отделни закони (ГПК, ДОПК, ТЗ, ЗДФО, ЗБН).

Изложеното до тук съвсем не изчерпва възможното посочване на приносни елементи, но е достатъчно да се направи извод за значителните възможности за анализ на правна проблематика, разкрити от докторанта в обсъжданата работа.

3. Някои недостатъци на работата

3.1. Някои от недостатъците произтичат от начина, по който темата е формулирана. Обхватът на проблематиката е много голям по обем, което на места е лишило автора от възможността за задълбочаване в теоретичните проблеми на разглеждания институт. Критичните разсъждения в много от случаите се свързват само с конкретни хипотези, по такъв начин са формулирани и голяма част предложенията *de lege ferenda*.

3.2. Както беше посочено в общи линии структурата е приемлива, но изложеното в предходната подточка е дало отпечатъка си и върху нея. Широкият обхват на темата е поставил широк кръг въпроси, които са неравностойни по обем и това съответно се отразява в баланса между отделните части на труда.

Най-сериозната препоръка по отношение на структурата е свързана обособяването в отделни раздели на материята на предмета на договора за особен залог (пар. 4, I) и отделното обособяване на видове особени залози, като видовете

са подразделени според критерия предмет (пар. 5), което неизбежно води до повторения.¹

3.3. Налице са и някои други неточности, като например: многократната употреба в текста на термина „съдия-изпълнител” вместо „съдебен изпълнител”, или придаването на сила на пресъдено нещо на съдебния акт, посредством който се контролира извършеното от депозитаря разпределение и др.

Посочените слабости по никакъв начин не намаляват стойността и полезността на представения за резенциране научен труд.

4. Други обстоятелства

4.1. Видно от представената професионална автобиография Димитър Иванов има зад гърба си значителна практическа дейност.

4.2. Докторантът има забележителен за етапа му на професионално развитие брой публикации – 15 на брой, пряко свързани с темата на дисертационния труд.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното води до извода, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането на този закон и на специалните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

Дисертационният труд съдържа редица приноси моменти и многобройни конкретни, сериозно обосновани становища по спорни въпроси, които са със значителна полезност за практиката. Трудът демонстрира, че Димитър Иванов притежава задълбочени знания в областта на гражданското право и способност за научно изследване.

Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка на качествата на рецензирания труд и на докторанта, и да предложа на уважаемото Научното

¹ Бих препоръчал при посетнешно публикуване на работата да се подобри номерацията на глава първа.

жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Гражданско и семейно право) на Димитър Михайлов Иванов – докторант на самостоятелна подготовка към Катедрата по гражданскоправни науки към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”.

23.08. 2016 г.

**Изготвил становището:
проф. д-р Силви Чернев**